

Національний музей народної архітектури та побуту України Очіпок (каптур)

Очіпок (каптур) Поч. ХХ ст.

Полотно, гарус, гладь

Ø – 24 см

м. Київ

Очіпок – старовинний жіночий головний убір українок. Каптур – різновид очіпка з кольорової кравної тканини, з круглим дном та стінками по боках. Ареал побутування такого типу головних уборів охоплював Західне, Східне та Центральне Поділля [1, с. 476-477]. На Східному Поділлі відомо було, щонайменше, два види каптурів: шапкоподібної та беретоподібної форми [2]. Святкові та обрядові каптури вишивали різнокольоровим гарусом яскравим квітково-рослинним орнаментом, інколи, для оздоблення використовували кольорову вибірку. По стінкам каптура, навкруг голови, пов'язували серпанкову намітку. Кожному такому виробу були притаманні свої характерні особливості у виконанні та оздобленні в залежності від віку та соціального статусу жінки.

Запропонований до розгляду очіпок (каптур) із фондової колекції НМНАПУ переданий у 1973 році Державним музеєм українського народного декоративного мистецтва УРСР. Цей музейний предмет, притаманний Східному Поділлі (Вінничина), має форму берета, округлий верх якого густо

декорований поліхромними квітами вишитими гладдю гарусними нитками. В центрі композиції велика стилізована квітка в обрамленні чотирьох круглих квіток з темними серединками та чотирьох напівкруглих різнокольорових сфер між ними. Далі, по радіусу вишивки аж до країв, розкидані різноманітні квіти з фігурними елементами. Основний колір оздоблення – яскравий помаранчевий з вкрапленням насичених темно-коричневого та різних відтінків зеленого і синього.

Цей унікальний головний убір українок, єдиний екземпляр із колекції музею, надійшов до запасників НМНАПУ зі значними втратами вишивки. Первісний вигляд каптуру зі Східного Поділля, повернула музейний реставратор Валентина Войнова. Відновлений раритет може експонуватися на музейних і позамузейних виставках та бути окрасою повного жіночого строю подільського етнографічного регіону.

1. Іваневич Л. Традиційний одяг українців Поділля (друга половина XIX – початок XX ст.): історія, класифікація, конструктивно-художні та регіонально-локальні особливості монографія. – Хмельницький : ФОП Мельник А. А., 2022. – 800 с. : іл.
2. https://prekrasa-studio.blogspot.com/2017/09/blog-post_22.html

Текст – Тамара Русінова, Людмила Назаренко

Фото – Валентина Войнова